

Utlåtande 2013:74 RVII (Dnr 326-949/2012)

Metoder för att vara konstaterat bäst i världen

Motion (2012:36) av Kaj Nordquist (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:36) av Kaj Nordquist (S) om ”Metoder för att vara konstaterat bäst i världen” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Kaj Nordquist (S) anser i en motion (2012:36) att Stockholms stad ska vara utformad så att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar kan vara fullt delaktiga.

Kaj Nordquist föreslår bland annat att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram kriterier för vad som är ”bäst i världen” och att de samlar in fakta kring ”best practice” från Stockholm och andra lämpliga jämförelsepunkter inom området.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Stadsledningskontoret anser att tillgänglighetsarbetet är en naturlig del i nämndernas verksamhet och att de måste ha en strategi för hur arbetet ska fortgå. Det är viktigt att Stockholm utformas så att personer med funktions-

nedsättning i alla åldrar kan vara fullt delaktiga. Inom ramen för tillgänglighetsprojektet har staden under den senaste tioårsperioden satsat över 1,2 miljarder kronor på att öka tillgängligheten.

Socialnämnden anser att stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett exempel på hur man genom ett styrdokument kan arbeta med inriktningen mot Vision 2030. Vägledande för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inriktningsmålen för den nationella handlingsplanen 2011 – 2015 samt stadens Vision 2030. I budgeten fastställer kommunfullmäktige ett antal indikatorer och aktiviteter som ska bidra till att de funktionshinderpolitiska målen uppfylls.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor anser att det är viktigt att det finns en målsättning med arbetet som bedrivs kring tillgänglighetsfrågor i staden.

Mina synpunkter

Tillgänglighet är en grundläggande rättighet för alla. Stockholms stads mål med Vision 2030 är att staden ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för alla. Stockholms stad har systematiskt arbetat med tillgänglighetsfrågor under en längre tid. Viktiga framsteg uppnåddes genom stadens tillgänglighetsprojekt, där 1,2 miljarder kronor investerades under en tolvårsperiod. År 2012 antog kommunfullmäktige stadens ”Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning”. Programmet är baserat på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och stadens Vision 2030 är inarbetad. I programmet definieras konkreta mål och åtgärder för arbetet med tillgänglighetsfrågorna, för att Stockholm ska bli en stad för alla och en stad i världsklass.

Arbetet med tillgänglighet har förändrats från att tidigare ha drivits genom projektför till att idag vara en naturlig del av arbetet i stadens nämnder och bolag. Alla stadens nämnder och bolag ska ta ansvar för och se tillgänglighetsfrågorna som en naturlig del av den dagliga verksamheten samt ha en utsedd kontaktperson i tillgänglighetsfrågor. I budget 2013 finns det tydligt angivet att enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas skyndsamt och stadens webbplats för felanmälan ska marknadsföras som en kanal för anmälan om otillgänglighet i staden. I planering av nya stadsdelar och nya byggnader för offentlig service ska tillgänglighetsperspektivet beaktas.

Jag är väldigt stolt över att FN har utsett Stockholms arbete med att göra lekplatser tillgängliga för barn med funktionsnedsättning som ett exempel på ”best practice” för hur FN-länderna kan arbeta med tillgänglighetsfrågor. Detta framgår av en rapport som FN har publicerat om hur olika länder i världen arbetar med tillgänglighetsfrågor. I december år 2012 kom också Stockholm

på delad andraplats av totalt 99 deltagande städer i EU:s City Access Award 2013, en tävling om den mest tillgängliga staden i Europa. Detta är framgångar som visar att stadens arbete går i rätt riktning.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:36) av Kaj Nordquist (S) om metoder för att vara konstaterat bäst i världen.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Tomas Rudin (båda S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

- Att kommunstyrelsen bifaller motionen
- Utöver detta anföras

Begreppet världsklass kan inte bara vara ett ord utan substans. Det är alltså inget som man ensidigt kan proklamera utan det måste beläggas empiriskt för att vara trovärdigt. Alltså måste intellektuellt hållbara verktyg för att mäta "världsklassen" formuleras och användas. Detta vare sig man kallar dessa verktyg för indikatorer och aktiviteter och de ska synas i ILS eller om de kallas för kriterier. Kriterierna kan ju för övrigt vara just indikatorer och aktiviteter och mätas inom ILS. Det viktiga är att formulera tydliga och mätbara mål som visar om och hur Stockholm närmar sig begreppet "världsklass".

Knäckfrågan är bara hur de ska se ut. I motionen pekas ut metoden att samla in "best practise" för verksamheter inom området och det är en bra metod för att etablera just substans i begreppet "världsklass". Det vill säga att Stockholm måste göra sin verksamhet minst lika bra som andra städer eller ofta överträffa dem för att världsklass ska uppnås.

Naturligtvis ska man sikta framåt mot 2030, och å andra sidan så har vi nyligen upplevt att siktandet mot skyn år 2010 i inte obetydlig grad hamnade nere i buskarna. Därpå skars anslagen ner och implementerandet ändå mer. Om ordet världsklass ska innebära något, så kan man inte bara flytta fram tidpunkten för när staden ska vara i världsklass gång på gång. Vi socialdemokrater strävar efter att bedriva verksamheter i världsklass redan nu och inte kanske 2030.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:36) av Kaj Nordquist (S) om ”Metoder för att vara konstaterat bäst i världen” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 15 maj 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Tomas Rudin och Olle Burell (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Motion (2012:36) av Kaj Nordqvist (S) om metoder för att vara konstaterat bäst i världen bifalles.
2. Dessutom vill jag framföra följande.

Självklart ska kriterier tas fram för vad som är bäst i världen, när staden sätter sådana mål. Om begreppen inte fylls med innehåll som kan mätas på ett trovärdigt förloppar de sitt värde. Precis som motionären beskriver har det gjorts framsteg men den faktiska situationen är inte så förbättrad som den kan framstå i retoriken.

Att Stockholm skulle bli världens mest tillgängliga huvudstad 2010 stod alla partier bakom. När vi styrde fick kommunstyrelsen i budget 2006 uppdrag att våren 2006 ta fram mätbara kriterier för att utvärdera målet. Kommunstyrelsens handikappråd var involverade i arbetet, men tyvärr stoppades resultatet i byråålderna.

Nu är det Vision 2030 som är vägledande. Att förverkligandet av målet om världens mest tillgängliga huvudstad har skjutits långt in i framtiden är dock inget skäl att vänta med att ta fram kriterier för att mäta måluppfyllelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) enligt följande.

Motionären lyfter en viktig fråga och det är viktigt att alla nämnder och bolag följer upp arbetet för ökad delaktighet i stadens integrerade ledningssystem (ILS). Liksom

kommunstyrelsens funktionshinderråd anser vi att det är viktigt med delmål så att det tidigt går att se om staden är på rätt väg i arbetet för full tillgänglighet och allas lika möjligheter till delaktighet och inflytande.

ÄRENDET

Kaj Nordquist (S) föreslår i en motion att det inte är svårt att konstatera "världsklass" när det gäller idrott men det ter sig annorlunda när det gäller en stad eller del av ett land. Kaj Nordquist anser att ett Stockholm i världsklass borde innebära att staden präglas av allas lika värde, solidaritet och medmänsklighet, eftersom det som är bra för personer med funktionsnedsättning alltid är bra för alla.

Vidare anser Kaj Nordquist att den politiska uppgiften för kommunstyrelsen blir att verka för rivandet av de hinder som finns för att personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna bruka sin rätt att delta fullt ut, alltså handlar det om en jämlikhets- och demokratifråga. Staden ska utformas så att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar kan vara fullt delaktiga.

Mot bakgrund av detta föreslår motionären att:

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram kriterier för vad som är "bäst i världen"
- Kommunstyrelsen samlar in fakta kring "best practice" från Stockholm och andra lämpliga jämförelsepunkter inom området
- Använda framprövad metod för att kunna ge substans åt och konstatera "världsklass" inom olika områden inom stadens verksamheter.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärens synpunkter att det är viktigt att Stockholm utformas så att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar kan vara fullt delaktiga.

Visionen för Stockholm år 2030 är en att vara en huvudstad i världsklass. Stadens övergripande mål är att Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök. En stad i världsklass är en stad för alla.

Inom ramen för tillgänglighetsprojektet har staden under den senaste tioårsperioden satsat över 1,2 miljarder kronor på att öka tillgängligheten. Projektet har fått igång

arbetet med tillgänglighet och skapat ett bra utgångsläge för nämnderna inför det fortsatta arbetet. Tillgänglighetsarbetet är nu en naturlig del i nämndernas verksamhet och de måste ha en strategi för hur arbete ska fortgå.

Stadsledningskontoret anser att arbetet med tillgänglighetsfrågorna konkretiseras med de mål som fastställts i Stockholms handikappspolitiska program ”Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016”. I programmet, som är i linje med visionen, definieras konkreta mål och åtgärder för att Stockholm ska bli en stad för alla, en stad i världsklass. Kontoret anser att framtagna mål och åtgärder utgör goda kriterier för att definiera världsklass. Kontoret ser mycket positivt på att man i programmet arbetar in visionen, något som anses avgörande för programmets legitimitet.

En del av de förslag som motionären föreslår ligger innanför stadens ansvarsområde redan idag. Tillgänglighetsarbetet har övergått i nämndernas ordinarie verksamhet och genomförda insatser följs upp årligen. De bästa insatserna sammanställs och sprids som goda exempel inom staden.

Utdelningen av S:t Julianpriset har varit ett annat sätt att lyfta fram goda exempel och inspirera andra aktörer än staden till att göra åtgärder för att öka tillgängligheten.

Trafik- och renhållningsnämndens tillgänglighetsarbete har rönt stort intresse både nationellt och internationellt. Under 2011 mottogs studiebesök från bland annat Norge, Tyskland, Ryssland samt Frankrike. Kontorets medarbetare har även talat vid exempelvis Nordisk Vägforums konferens, Trafik- och gatudriftsdagarna, Hjälpmedelsinstitutets ID-dagar, Handisams nätverkskonferens och MR-dagarna.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen anses besvarad med vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 april 2013 följande.

3. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
4. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären tar upp en angelägen fråga om hur man ska arbeta för att uppnå Stockholms stads vision om ett Stockholm i världsklass år 2030. Förvaltningen anser emellertid inte att vägen att nå världsklass är att ta fram särskilda kriterier och mätmetoder som kan användas inom olika områden inom stadens verksamheter. Däremot är det

viktigt att inom olika områden ta fram mål samt indikatorer och aktiviteter för att nå målen och sedan följa upp arbetet.

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett exempel på hur man genom ett styrdokument kan arbeta med inriktningen mot Vision 2030. Vägledande för programmet är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, inriktningsmålen för den nationella handlingsplanen 2011 – 2015 samt stadens Vision 2030. I budgeten fastställer kommunfullmäktige ett antal indikatorer och aktiviteter som ska bidra till att de funktionshinderpolitiska målen uppfylls.

Råden för funktionshinderfrågor i varje nämnd och styrelse ska aktivt medverka till att förverkliga stadens mål för delaktighet. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering efter dialog med de lokala råden besluta om vilka tre aktiviteter som ska prioriteras för att under det kommande året bidra till att uppfylla målen i programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Råden för funktionshinderfrågor ska även medverka i uppföljningen av programmet.

I budgeten för 2013 anger kommunfullmäktige att Stockholm ska vara en tillgänglig stad i världsklass. Enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas skyndsamt och stadens webbplats för felanmälan ska marknadsföras som en kanal för anmälan om otillgänglighet i staden. I planering av nya stadsdelar och nya byggnader för offentlig service ska tillgänglighetsperspektivet beaktas.

Tillgänglighet ska ses ur ett brett perspektiv. Det handlar inte bara om fysisk tillgänglighet utan också om delaktighet i samhället, att kunna ha en aktiv fritid, att vara välkommen på arbetsmarknaden och om att se människors förmågor istället för oförmågor. Alla stadens nämnder och bolag ska ta ansvar för och se tillgänglighetsfrågorna som en naturlig del av den dagliga verksamheten och utse en kontaktperson i tillgänglighetsfrågor.

Staden deltar/har deltagit i internationella "best practice"-jämförelser t.ex. i anslutning till EU-samarbete. I tävlingen Access City Award 2012 redovisades stadens tillgänglighetsarbete och Stockholms utsågs till en av de tre mest framgångsrika städerna i tävlingen.

Sammantaget anser förvaltningen att Vision 2030 är vägledande i stadens arbete inom såväl funktionshinderområdet som alla andra områden. Den ger möjlighet till utmaningar där man kan sätta målen högt och konkretisera vägen till måluppfyllelse genom indikatorer och aktiviteter i stadens integrerade ledningssystem ILS.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 10 september 2012 att hänvisa till yttrandet.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor yttrande daterat den 10 september 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet beslutade att som svar på remissen lämna följande yttrande.

Det motionären tar upp i motionen är mycket viktigt. Vi från handikapprörelsen har vid flera tillfällen påpekat vikten av att ha något att jämföra med.

Även   Vilka mål som man har
              Vad menar man med Världsklass
              När skall man nå dit
              Vilka delmål man har

Vi har även frågat efter vilka metoder man tänker använda sig av. Det är mycket viktigt att man har delmål så att man i tid kan se om man är på rätt väg.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller motionen.
2. Därutöver anför nämnden följande.

Begreppet världsklass kan inte bara vara ett ord utan substans. Det är alltså inget som man ensidigt kan proklamera utan det måste beläggas empiriskt för att vara trovärdigt. Alltså måste intellektuellt hållbara verktyg för att mäta "världsklassen" formuleras och användas. Detta vare sig man kallar dessa verktyg för indikatorer och aktiviteter och de ska synas i ILS eller om de kallas för kriterier. Kriterierna kan ju för övrigt vara just indikatorer och aktiviteter och mätas inom ILS. Det viktiga är att formulera tydliga och mätbara mål som visar om och hur Stockholm närmar sig begreppet "världsklass".

Knäckfrågan är bara hur de ska se ut. I motionen pekas ut metoden att samla in "best practise" för verksamheter inom området och det är en bra metod för att etablera just substans i begreppet "världsklass". Det vill säga att Stockholm måste göra sin verksamhet minst lika bra som andra städer eller ofta överträffa dem för att världsklass ska uppnås.

Naturligtvis ska man sikta framåt mot 2030, och å andra sidan så har vi nyligen upplevt att siktandet mot skyn år 2010 i inte obetydlig grad hamnade nere i buskarna. Därpå skars anslagen ner och implementerandet ändå mer. Om ordet världsklass ska innebära något, så kan man inte bara flytta fram tidpunkten för när staden ska vara i världsklass gång på gång. Vi socialdemokrater strävar efter att bedriva verksamheter i världsklass redan nu och inte kanske om 13 år.

2012:36

Motion av Kaj Nordquist (S) om metoder för att vara konstaterat bäst i världen

Dnr 326-949/2012

I Stockholms stad och likaså vårt landsting talas ofta om att vi ska vara i världsklass. Och inte nog med det, utan vi ska gärna vara världsbäst. Ambitionen är det inget fel på.

Det är inte så svårt att konstatera ”världsklass” när det rör idrott. Den som vinner VM eller är nära att göra så, är i världsklass. Kriterierna är inte så svåra att begripa för någon. Det ter sig lite annorlunda när det handlar om en stad eller en del av ett land.

Perspektivet i denna motion är aspekten människor med funktionsnedsättningar. Alltså hur skulle stadens världsklass te sig för stockholmare med funktionsnedsättningar?

Ett Stockholm i världsklass skulle väl då innebära att staden präglas av allas lika värde, solidaritet och medmännisklighet. Eftersom det som är bra för personer med funktionsnedsättning alltid är bra för alla.

Ett sätt att definiera världsklass kan vara att betänka att när Sverige ratificerade FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, så erkändes därmed en rad rättigheter för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra. Staten har ansvar för att vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation osv., alltså till stadens tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten.

Den politiska uppgiften för kommunstyrelsen blir då att verka för rivandet av de hinder som finns för att personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna bruka sin rätt att delta fullt ut, alltså handlar det om en jämlikhets- och demokratifråga och inte någon avskild begränsad vårdfråga.

Staden ska utformas så att personer med funktionsnedsättning i alla åldrar kan vara fullt delaktiga. Därför måste hinder för delaktighet identifieras och undanröjas. Diskriminering måste förebyggas och bekämpas.

Staden måste byggas inkluderande och organiseras utifrån bland annat följande principer ...

... alla människor har lika värde.

... allas kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara.

... alla har rätt att leva ett självständigt liv, fullt ut delta i samhällslivet och utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter.

... var och en ska ha rätt och möjlighet att delta i samhället utifrån egna intressen och behov.

... alla ska kunna ta del av information och göra sig hörda.

... allas insatser behövs och alla har rätt att känna sig behövda.

... varje människa är en tillgång för samhället.

... alla människor ska bemötas med samma respekt.

Världsklass måste väl innebära att dessa principer iakttagits och är levande realiteter? Det går givetvis att göra uppföljningar utifrån ovanstående principer. Och att jämföra med andra städer. Begreppet världsklass måste innebära att man faktiskt klarar av att konstatera skillnader och att den egna staden är bra eller bättre än de flesta andra.

Bakom allt detta finns den grundläggande tanken att omgivningens förhållningssätt och samhällets tillgänglighet och förmåga att ge rätt stöd avgör om en funktionsnedsättning blir ett funktionshinder. Funktionsnedsättningar blir till funktionshinder när själva nedsättningen leder till betydande svårigheter i det dagliga livet – i hemmet, skolan eller arbetslivet. En tillgänglig stad är en stad där så få funktionshinder som möjligt faktiskt existerar.

Sverige fick en nationell plan år 2000 som hette ”Från patient till medborgare”. Stockholms stad beslutade sig för att bli världens mest tillgängliga huvudstad och SLL, Stockholms län landsting, hade också målet att 2010 var tillgängligheten helt införd. Åtgärdandet av så kallade enkelt avhjälpna hinder och hinder för en tillgänglig kollektivtrafik skulle ha varit klart 2010.

När detta skrivs är året 2012 och vi har passerat året 2010 och kan konstatera att allt inte är åtgärdat, som borde varit fallet om planerna genomförts fullt ut.

Stockholm är nog inte den mest tillgängliga huvudstaden i världen, Stockholms läns landsting är inte färdigpassat och Sverige i sin helhet har fortfarande betydande brister.

Låt mig dock påpeka att det inte behöver råda någon som helst tvekan om att tillgänglighetsfrågorna generellt sett har fått ökad uppmärksamhet genom

både den nationella handlingsplanen och motsvarande planer i Stockholms stad och Stockholms läns landsting under 2000-talet. Den ökade uppmärksamheten till trots är den faktiska situationen inte så förbättrad som den kan framstå för den som enbart har hört retoriken och inte upplevt verkligheten för personer med funktionsnedsättningar.

I dag handlar politiken inom detta område om att gå vidare och ta vid där den regerande majoriteten inte lyckats leverera ett färdigt resultat till 2010. Att inte göra som den regerande borgerliga majoriteten i Stockholms stad bara flytta fram förverkligandet långt fram i tiden, till 2030 och tala om att då kommer vi leva i världens mest tillgängliga huvudstad.

Eftersom idéerna om att Stockholm ska vara i världsklass också gäller inom många andra områden, så skulle ett pilot projekt för att ta fram kriterier för detta vara lämpligt. Och varför inte pröva just inom detta politikområde? Sedan kan metoden användas för andra delar av stadens verksamheter.

Ovan anförda principer kan användas som grund för jämförelser med andra huvudstäder. Men det går också att utgå från lätt konstaterade fakta som att Washington har bra museer, London tydliga trottoarmarkeringar vid övergångsställen, Tokyo skyddade tunnelbanespår osv. även om Stockholm har en bra modell för övergångsställen för syn- och rörelsehindrade och ljudreglerade övergångsställen, så räcker det inte för att göra anspråk på att vara i "världsklass".

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår jag att

1. kommunstyrelsen ges uppdraget att ta fram kriterier för vad som är "bäst i världen"
2. kommunstyrelsen samlar in fakta kring "best practise" från Stockholm och andra lämpliga jämförelsepunkter inom området
3. använda framprövad metod för att kunna ge substans åt och konstatera "världsklass" inom olika områden inom stadens verksamheter.

Stockholm den 11 juni 2012

Kaj Nordquist